

**Uchwała Nr VI/35/2019
Rady Powiatu Przemyskiego
z dnia 13 marca 2019r.**

**w sprawie przyjęcia POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ, ZAWODOWEJ
I ZATRUDNIANIA ORAZ PRZESTRZEGANIA PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2019 – 2023**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2018r., poz 995 z późn. zm.) w związku z art. 35a ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j.Dz.U. z 2018r., poz. 511 z późn. zm.)

Rada Powiatu Przemyskiego
uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji **POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ, ZAWODOWEJ I ZATRUDNIANIA ORAZ PRZESTRZEGANIA PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2019 – 2023** stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Przemyskiego.

§ 3

Nadzór nad wykonaniem uchwały sprawować będzie Komisja Spraw Społecznych, Edukacji i Kultury Rady Powiatu Przemyskiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu
mgr Ryszard Adamski

Załącznik do Uchwały Nr VI/35/2019
Rady Powiatu Przemyskiego
z dnia 13 marca 2019r.

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W PRZEMYŚLU
PLAC DOMINIKAŃSKI 3
37-700 PRZEMYŚL

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ, ZAWODOWEJ
I ZATRUDNIANIA
ORAZ PRZESTRZEGANIA PRAW
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2019-2023**

PRZEMYŚL
2019

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
1. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	5
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU PRZEMYSKIEGO.....	6
2.1. DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PRZEMYSKIM W ODNIESIENIU DO SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W KRAJU.....	8
2.2. PRZYCZYNY NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI – ANALIZA DANYCH POWIATOWEGO ZESPOŁU DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	10
2.3. OCENA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE I KRAJU.....	16
3. REALIZOWANE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PRZEMYSKIM.....	22
3.1. REHABILITACJA SPOŁECZNA.....	23
3.2. REHABILITACJA ZAWODOWA	25
3.3. DODATKOWE PROGRAMY NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	27
4. ANALIZA SWOT.....	29
5. CEL GŁÓWNY I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	31
6. MIEJSCE I CZAS TRWANIA PROGRAMU.....	33
7. REALIZATORZY PROGRAMU.....	33
8. MONITORING I EWALUACJA.....	34
9. PODSUMOWANIE.....	34
SPIS TABELI.....	36

W S T Ę P

Równość wszystkich obywateli wobec prawa zagwarantowana jest zarówno w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* z dnia 2 kwietnia 1997 r., jak i w *Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych* z dnia 1 sierpnia 1997 r.

Przez osobę niepełnosprawną należy rozumieć osobę, której sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi. Osoba niepełnosprawna ma prawo do należytego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie może podlegać dyskryminacji (*Karta Praw Osób Niepełnosprawnych* z dnia 1 sierpnia 1997 r.).

Z obydwu tych aktów prawnych wynika, że nikt z żadnej przyczyny, a więc także z powodu niepełnosprawności fizycznej, psychicznej lub podeszłego wieku, nie może być dyskryminowany. Wszyscy mają prawo do należytego, samodzielnego i aktywnego życia prywatnego, zawodowego i społecznego. Miejsce zamieszkania, nauki i pracy musi być pozbawione barier utrudniających, czy wręcz uniemożliwiających funkcjonowanie. Osoby niepełnosprawne mają prawo do dowolnego wyboru miejsca nauki i pracy. System opieki nad osobą niepełnosprawną powinien umożliwić rozpoznanie przyczyn, zdiagnozowanie wszystkich potrzeb, a następnie przeprowadzenie długofalowej, wielopłaszczyznowej terapii zmniejszającej skutki spowodowane chorobą - w celu poprawy sprawności potrzebnej do życia niezależnego, w miarę samodzielnego i aktywnego. Oddziaływania te odbywają się lub powinny się odbywać w placówkach służby zdrowia, oświaty oraz w placówkach pomocy społecznej.

Proces przywracania osoby niepełnosprawnej społeczności lokalnej będzie w pełni efektywny tylko wtedy, gdy rehabilitacja prowadzona będzie w sposób kompleksowy, gdy efekty rehabilitacji leczniczej wsparte zostaną rehabilitacją społeczną oraz ostatecznie utrwalone rehabilitacją zawodową.

Głównym celem perspektywicznych, ustalonych w *Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych*, działań jest stworzenie systemu umożliwiającego przywrócenie osoby niepełnosprawnej społeczeństwu, wytworzenie poczucia aktywnego jej uczestnictwa, zmiana pozycji społecznej z „biorców” systemu opieki społecznej w osoby uczestniczące w tworzeniu PKB.

Działania na rzecz poprawy warunków życia i funkcjonowania w społeczeństwie osób niepełnosprawnych powinny odbywać się zgodnie z założeniami określonymi

w "*Deklaracji Madryckiej*" przyjętej przez Europejski Kongres na Rzecz Osób Niepełnosprawnych (Madryt, 20-24.03.2002 r.), zgodnie z "*Konwencją praw osób niepełnosprawnych ONZ*", z założeniami "*Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*", z założeniami "*Karty Praw Podstawowych UE*" oraz z wytycznymi "*Europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności 2010-2020: Odnowionych zobowiązań do budowania Europy bez barier*".

Trzeba mieć świadomość tego, że długofalowy proces terapeutycznego i społecznego oddziaływania na osobę niepełnosprawną w efekcie znacznie odciąża i wspomaga jej rodzinę i/lub opiekunów.

W procesie wyrównywania szans osób niepełnosprawnych należy położyć nacisk na obowiązek przestrzegania prawa budowlanego. Likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych umożliwia bowiem swobodny dostęp do obiektów użyteczności publicznej, mieszkań i komunikacji, zwiększa stopień usamodzielnienia, zmniejsza uzależnienie osoby niepełnosprawnej od ciągłej pomocy osób trzecich.

Wszystkie proponowane działania powinny być czynnie wsparte przez organizacje pozarządowe i organizacje pożytku publicznego oraz inne podmioty.

Wszystkie założenia i cele *Programu* będą realizowane przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, fundacjami oraz jednostkami organizacyjnymi powiatu i gmin w celu koordynacji działań i wymiany informacji w obszarze potrzeb społecznych oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

1. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Podstawą opracowania „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2019-2023” jest art. 35a ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2018 poz. 511 z późn. zm.), który mówi, że do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych”.

Według standardów światowych i europejskich, opisanych w licznych dokumentach międzynarodowych, osoby niepełnosprawne mają prawo do pełnego uczestnictwa i równych szans w życiu społecznym jak i zawodowym.

Działania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej zawierającą zapisy zapobiegające praktykom dyskryminacyjnym wobec osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
- Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych – wprowadzoną Uchwałą Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997 r., (M.P. Nr.50, poz. 475)
- Ustawę z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2018 poz. 511 z późn. zm.)
- Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Przemyskiego uchwaloną Uchwałą NR XXXVIII/206/2013 Rady Powiatu Przemyskiego z dnia 27 września 2013 r. na lata 2013-2020,

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU PRZEMYSKIEGO

Powiat Przemyski jest jednym z 21 powiatów Województwa Podkarpackiego liczący 1.214 km². Został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej kraju. Siedzibą Powiatu jest miasto Przemyśl. W jego skład wchodzi 10 gmin : Bircza, Dubiecko, Fredropol, Krasiczyn, Krzywca, Medyka, Orły, Przemyśl, Stubno oraz Żurawica. Największą gminą pod względem powierzchni jest Bircza (254 km²), natomiast najmniejszą Medyka (61 km²).

Powiat Przemyski usytuowany jest we wschodniej części Województwa Podkarpackiego, od północy graniczy z Powiatem Jarosławskim i Przeworskim, od zachodu z Rzeszowskim i Brzozowskim, natomiast od południa z Bieszczadzkim i Sanockim. Wschodnia granica powiatu jest równocześnie granicą państwową z Ukrainą. Jako region przygraniczny Powiat Przemyski ma duże znaczenia dla rozwoju gospodarki państwa i sprzyja nawiązywaniu współpracy pomiędzy krajami członkowskimi Unii Europejskiej a wschodnim sąsiadem Polski.

Gospodarka Powiatu Przemyskiego opiera się głównie na przemyśle elektromaszynowym, budowlanym, drzewnym, mechanicznym, meblarskim, tekstylnym, kosmetycznym, przetwórczym i rolno-spożywczym. Dogodny klimat i żyzne gleby sprzyjają rozwojowi rolnictwa, zwłaszcza w północnych i wschodnich gminach, rolnictwo powiatu zdominowane jest przez sektor prywatny z przewagą gospodarstw o małej powierzchni do 5 ha.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2016 roku liczba ludności faktycznie zamieszkująca Powiat Przemyski wynosiła 74 360 osób, natomiast na koniec 2017 r. 74 440 osób. Powiat Przemyski znajduje się w grupie średnio zagęszczonych powiatów .

Liczbę ludności faktycznie zamieszkałej na terenie Powiatu Przemyskiego w poszczególnych gminach w latach 2016-2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w 2016 roku.

Wyszczególnienie	Gmina										Ogółem
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasieczyn	Krzywczka	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica	
Liczba ludności	6672	9310	5572	5131	4910	6549	8867	10541	3936	12872	74360
w tym: mężczyźni	3409	4608	2805	2567	2540	3272	4429	5281	1956	6414	37281
w tym: kobiety	3263	4702	2767	2564	2370	3277	4438	5260	1980	6458	37079
kobiety na 100 mężczyzn	96	102	99	100	93	100	100	100	101	101	
liczba ludn./km ²	26	60	35	41	52	108	126	97	44	134	

Źródło: dane statystyczne GUS

Tabela nr 2. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w 2017 roku.

Wyszczególnienie	Gmina										Ogółem
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasieczyn	Krzywczka	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica	
Liczba ludności	6656	9277	5565	5135	4924	6554	8879	10571	3915	12964	74440
w tym: mężczyźni	3401	4578	2811	2556	2567	3275	4446	5295	1946	6450	37325
w tym: kobiety	3255	4699	2754	2579	2357	3279	4433	5276	1969	6514	37115
kobiety na 100 mężczyzn	96	103	98	101	92	100	100	100	101	101	
liczba ludn./km ²	26	60	35	41	52	108	126	97	44	134	

Źródło: dane statystyczne GUS

Na podstawie powyższych danych można zaobserwować wyrównanie liczby mężczyzn oraz kobiet na terenie Powiatu Przemyskiego, największą liczbę osób na km² odnotowano w gminie Żurawica, Orły i Medyka, natomiast największą liczbę ludności w gminach Żurawica, Orły, Dubiecko i Przemyśl najmniej zaś w gminach Stubno, Krzywca, Krasiczyn i Fredropol.

W porównaniu do roku 2016 nastąpił wzrost w 2017r. liczby mieszkańców o 80 osób w tym mężczyzn o 44 osoby, kobiet o 36.

2.1 DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PRZEMYSKIM W ODNIESIENIU DO SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W KRAJU

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Niepełnosprawność jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby, mówiąc o niepełnosprawności należy uwzględnić relację między zdrowiem człowieka (uwzględniając jego wiek, płeć i wykształcenie) a społeczeństwem i środowiskiem które go otacza.

Światowa Organizacja Zdrowia wprowadziła następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka:

- Niepełnosprawność jest to każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym,
- Niepełnosprawność jest to każde ograniczenie bądź niemożność (wynikająca z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub w zakresie uznawanym za typowe dla człowieka,
- Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych jest to ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.¹

Ostatnie pełne dane dotyczące osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2011 roku. Według jego wyników liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła 4,7 mln osób co stanowiło 12,2% ludności kraju, udział procentowy mężczyzn w populacji osób niepełnosprawnych

¹www.unic.un.org.pl/niepelnosprawnosc

wyniósł 46,1%, natomiast kobiet 53,9%. Wyniki te mogą być zaniżone ze względu na występujące niedoszacowanie danych. Liczba osób posiadających prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności w 2011 roku wynosiła 3,1 mln osób. Liczebność osób niepełnosprawnych prawnie wyniosła 479 tys., natomiast biologicznie 4 218,1 tys. Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny liczba osób niepełnosprawnych w wieku 16 lat i więcej w 2016 roku kształtowała się na poziomie 3 207 tys. osób. Oznacza to że 10,4% ludności w wieku 16 lat i więcej posiadało prawne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Natomiast liczba osób niepełnosprawnych prawnie w tzw. ekonomicznym wieku produkcyjnym (18-59 dla kobiet i 18-64 dla mężczyzn) wynosiła średniorocznie 1 773 tys., co stanowiło 8,0% ludności w tym przedziale wiekowym²

Na podstawie danych przedstawionych przez gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego dotyczących powodów przyznania świadczeń pomocy społecznej ustalono, że jednym z powodów przyznawania pomocy była niepełnosprawność. W 2016 r. najwięcej świadczeniobiorców z tytułu niepełnosprawności było w gminach Żurawica, Przemysł oraz Stubno, najmniej zaś w gminach Medyka, Orły i Dubiecko.

Tabela nr 3. Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z gminnych ośrodków pomocy społecznej w 2016 r.

Wyszczególnienie	Gmina										Ogółem
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasiczyn	Krzywcza	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica	
Liczba niepełnosprawnych świadczeniobiorców	270	134	143	199	247	73	97	340	315	438	2256

Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego

Tabela nr 4. Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z gminnych ośrodków pomocy społecznej w 2017 r.

Wyszczególnienie	Gmina										Ogółem
	Bircza	Dubiecko	Fredropol	Krasiczyn	Krzywczka	Medyka	Orły	Przemysł	Stubno	Żurawica	
Liczba niepełnosprawnych świadczeniobiorców	290	148	132	198	244	85	106	360	324	446	2333

Źródło: dane gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Przemyskiego

W roku 2017 najwięcej świadczeniobiorców było w gminach Żurawica, Przemysł oraz Stubno, najmniej w gminach Medyka, Orły i Fredropol.

Z analizy lat 2016 i 2017 wynika, iż nastąpił wzrost liczby osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia w GOPS o 77 osób.

W roku 2016 i 2017 liczba niepełnosprawnych świadczeniobiorców w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców była największa w gminach Stubno na poziomie 8%, Krzywczka 5% oraz Krasiczyn 3,9%. Najmniejszą odnotowano w gminach Orły 1,2%, Medyka 1,2% oraz Dubiecko 1,5%.

2.2 PRZYCZYNY NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI – ANALIZA DANYCH POWIATOWEGO ZESPOŁU DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemysłu został powołany dla celów orzecznictwa poza rentowego.

Powiatowy Zespół wydaje orzeczenia o niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia dla celów: zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego, korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów, korzystania z rehabilitacji społecznej. Dla osób powyżej 16 roku życia wydawane są orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

W 2016 roku Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemysłu wydał 358 orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z całościowym zaburzeniem rozwoju w wieku od 4 do 7 lat oraz

od 8 do 16 lat, chorobami psychicznymi oraz układu oddechowego i krążenia w wieku od 8 do 16 lat.

W roku 2017 liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób przed 16 rokiem życia nieznacznie zmalała do 348, w dalszym ciągu przeważały osoby z całościowym zaburzeniem rozwoju w wieku od 4 do 7 lat oraz od 8 do 16 lat, osoby z chorobami psychicznymi i innymi w tym schorzeniami : endokrynologicznymi, metabolicznymi, zaburzenia enzymatycznymi w wieku od 8 do 16 lat.

Tabela nr 5. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku, płci osób przed 16 rokiem życia w 2016 r.

l.p.	Przyczyna niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3 lat	4-7 lat	8-16 lat	K	M
1.	01-U	22	0	3	19	9	13
2.	02-P	26	0	2	24	8	18
3.	03-L	10	1	3	6	4	6
4.	04-O	8	2	2	4	3	5
5.	05-R	19	4	2	13	7	12
6.	06-E	29	3	7	19	14	15
7.	07-S	45	16	9	20	17	28
8.	08-T	6	3	0	3	2	4
9.	09-M	22	4	3	15	14	8
10.	10-N	40	12	16	12	13	27
11.	11-I	48	15	12	21	16	32
12.	12-C	83	15	32	36	13	70
	Razem	358	75	91	192	120	238

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemyślu

Tabela nr 6. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku, płci osób przed 16 rokiem życia w 2017 r.

l.p.	Przyczyna niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3 lat	4-7 lat	8-16 lat	K	M
1.	01-U	11	0	2	9	4	7
2.	02-P	26	0	4	22	13	13
3.	03-L	10	2	4	4	1	9
4.	04-O	11	1	2	8	3	8
5.	05-R	20	2	5	13	9	11
6.	06-E	26	1	6	19	13	13
7.	07-S	41	13	9	19	17	24
8.	08-T	6	2	2	2	4	2
9.	09-M	16	4	2	10	11	5
10.	10-N	35	14	9	12	20	15
11.	11-I	51	19	10	22	21	30
12.	12-C	95	8	35	52	16	79
	Razem	348	66	90	192	132	216

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemyślu

Objaśnienia:

01-U - upośledzenie umysłowe,

02-P - choroby psychiczne,

03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,

04-O – choroby narządu wzroku,

05-R – upośledzenia narządu ruchu,

06-E – epilepsja,

07-S – choroby układów oddechowego i krążenia,

08-T – choroby układu pokarmowego,

09-M – choroby układu moczowo-płciowego,

10-N – choroby neurologiczne

11-I – inne, w tym schorzenia : endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne,

12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia wydawane są dla celów m.in. : szkolenia zawodowego, odpowiedniego zatrudnienia, korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,

uczestniczenia w warsztatach terapii zajęciowej, korzystania z karty parkingowej, zasiłku stałego, zasiłku pielęgnacyjnego.

W 2016 r. wydano łącznie 1721 orzeczeń o niepełnosprawności w tym: 703 o stopniu znacznym, 786 o stopniu umiarkowanym i 232 o lekkim stopniu. W roku 2017 liczba wydanych orzeczeń zmalała do 1665 w tym: 654 o stopniu znacznym, 792 o stopniu umiarkowanym i 219 o lekkim stopniu. Na podstawie danych stwierdzono, iż najczęściej orzeczeń wydano z powodu chorób układów oddechowego i krążenia, chorób neurologicznych i upośledzenia narządu ruchu.

Tabela nr 7. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, stopni niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia osób powyżej 16 roku życia w 2016 r.

l.p	Symbole	Stopień niepełnosprawności				Wiek			Płeć		Wykształcenie				Zatrudnienie			
		znaczny	umiarkowany	lekki	razem	16-25	26-40	41-60	pow. 60	K	M	Mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	Tak	Nie
1.	01-U	14	26	4	44	25	14	5	0	17	27	4	20	18	2	0	2	42
2.	02-P	45	129	20	194	24	54	83	33	98	96	2	68	78	36	10	29	165
3.	03-L	9	15	34	58	4	3	17	34	29	29	0	27	15	13	3	7	51
4.	04-O	11	10	6	27	6	0	10	11	15	12	1	10	8	8	0	5	22
5.	05-R	126	220	95	441	32	39	187	183	251	190	4	136	146	130	25	104	337
6.	06-E	3	33	4	40	10	14	14	2	19	21	0	14	15	10	1	6	34
7.	07-S	207	167	23	397	23	9	100	265	187	210	11	190	112	67	17	40	357
8.	08-T	35	19	4	58	2	6	24	26	27	31	2	18	17	17	4	9	49
9.	09-M	43	9	2	54	6	7	17	24	21	33	3	20	17	8	6	8	46
10.	10-N	141	108	23	272	30	25	105	112	143	129	9	90	98	61	14	34	238
11.	11-I	69	49	16	134	18	17	50	49	84	50	1	36	35	43	19	28	106
12.	12-C	0	1	1	2	2	0	0	0	1	1	0	2	0	0	0	0	2
	Razem	703	786	232	1721	182	188	612	739	892	829	37	631	559	395	99	272	1449

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemyślu.

Tabela nr 8. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, stopni niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia osób powyżej 16 roku życia w 2017 r.

l.p	Symbole	Stopień niepełnosprawności				Wiek				Płeć		Wykształcenie				Zatrudnienie		
		znaczny	umiarkowany	lekki	razem	16-25	26-40	41-60	pow. 60	K	M	Mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	Tak	Nie
1.	01-U	7	26	8	41	28	9	4	0	12	29	1	24	14	2	0	3	38
2.	02-P	56	124	23	203	34	44	88	37	105	98	3	59	84	52	5	29	174
3.	03-L	4	18	22	44	7	1	8	28	21	23	0	25	10	6	3	4	40
4.	04-O	13	4	8	25	0	5	8	12	8	17	0	7	11	6	1	6	19
5.	05-R	102	241	84	427	20	36	185	186	237	190	2	128	160	116	21	117	310
6.	06-E	6	25	5	36	10	13	10	3	15	21	2	10	10	11	3	5	31
7.	07-S	156	146	28	330	16	6	88	220	145	185	15	152	97	50	16	36	294
8.	08-T	48	22	4	74	3	5	33	33	32	42	1	27	26	14	6	12	62
9.	09-M	49	10	1	60	3	8	25	24	39	21	0	13	21	20	6	14	46
10.	10-N	155	129	21	305	20	30	97	158	150	155	8	102	102	80	13	44	261
11.	11-I	58	46	15	119	16	17	38	48	66	53	0	36	32	37	14	22	97
12.	12-C	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1
	Razem	654	792	219	1665	158	174	584	749	830	835	32	584	567	394	88	292	1373

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Przemyślu.

Objaśnienia:

- 01-U - upośledzenie umysłowe,
- 02-P - choroby psychiczne,
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O – choroby narządu wzroku,
- 05-R – upośledzenia narządu ruchu,
- 06-E – epilepsja,
- 07-S – choroby układów oddechowego i krążenia,
- 08-T – choroby układu pokarmowego,
- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego,
- 10-N – choroby neurologiczne
- 11-I – inne, w tym schorzenia : endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne,
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Na podstawie przedstawionych danych z roku 2016 wynika iż najwięcej orzeczeń wydano o stopniu umiarkowanym, osobom powyżej 60 lat kobietom, natomiast w roku 2017 wydano najwięcej orzeczeń osobom z wykształceniem podstawowym, powyżej 60 roku życia.

Ponadto należy zauważyć, iż na przestrzeni lat 2016-2017 najwięcej orzeczeń wydano w związku z dysfunkcją narządu ruchu, schorzeniami układu krążenia oraz neurologicznymi.

W przeważającej większości orzeczenia dotyczyły osób zatrudnionych.

2.3 OCENA AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE I KRAJU

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności Polski wskazują, że w roku 2017 w porównaniu z rokiem 2016 współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wzrósł z 26,8% na 28,9%. Statystyki z ostatnich dziesięciu lat wskazują na wzrost aktywności zarobkowej osób niepełnosprawnych. W roku 2017 odnotowano spadek stopy bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych do nienotowanego dotychczas poziomu 9,3%.

Od roku 2007 odnotowuje się zmiany w kierunku wzrostu wskaźnika zatrudnienia, gdzie w roku 2017 wskaźnik ten wynosił 26,3%, w stosunku do roku 2016 wskaźnik ten jest wyższy o 2,6 %. W 2017 roku liczba osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym aktywnych zawodowo wynosiła 455 tys. z tego 416 tys. były to osoby pracujące, natomiast 39 tys. osoby bezrobotne. Pracujące osoby niepełnosprawne stanowiły prawie 91% wszystkich osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo. W roku 2017 różnica współczynnika aktywności zawodowej pomiędzy osobami sprawnymi w wieku produkcyjnych, a osobami niepełnosprawnymi w wieku produkcyjnym wynosiła 49,6 % natomiast różnica między stopą bezrobocia tych dwóch grup wynosiła 4,4 %.³

Na koniec 2016 roku w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyślu zarejestrowanych było 198 osób niepełnosprawnych jako osoby bezrobotne i 42 osoby jako poszukujące pracy i niepozostające zatrudnieniu. Na koniec 2017 r. 166 osób niepełnosprawnych posiadających statut osoby bezrobotnej, 38 osób poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu.

Struktura osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Przemyślu w roku 2016 oraz w roku 2017 przedstawiała się następująco:

³ <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/p,80,rynek-pracy>

Tabela nr 9. Osoby niepełnosprawne figurujące w ewidencji PUP na koniec 2016 roku z uwzględnieniem wykształcenia, okresu pozostawania bez pracy.

Wykształcenie	Niepełnosprawni bezrobotni ogółem	Z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach						Niepełnosprawni poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu ogółem	Z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach					
		do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24		do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24
Wyższe	13	2	3	1	1	3	3	7	2	1	0	0	2	2
Policealne i średnie zawodowe	38	1	5	6	10	2	14	13	1	1	1	1	5	4
- w tym specjalne	5	0	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0
Średnie ogólnokształcące	15	2	2	5	2	1	3	2	0	0	0	0	1	1
- w tym specjalne	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasadnicze zawodowe	62	3	5	9	12	11	22	14	3	1	0	1	3	6
- w tym specjalne	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0
Gimnazjalne	4	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0
- w tym specjalne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Podstawowe i podstawowe nieukończone	66	0	8	5	7	13	33	6	1	0	0	0	1	4
- w tym specjalne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ogółem	198	8	23	26	33	31	77	42	7	3	1	2	12	17

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyślu

Tabela nr 10. Osoby niepełnosprawne figurujące w ewidencji PUP na koniec 2017 roku z uwzględnieniem wykształcenia, okresu pozostawania bez pracy.

Wykształcenie	Niepełnosprawni bezrobotni ogółem	Z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach						Niepełnosprawni poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu ogółem	Z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach					
		do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24		do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24
Wyższe	13	1	3	0	4	2	3	7	0	1	0	1	2	3
Policealne i średnie zawodowe	20	0	1	3	6	5	5	10	0	1	0	2	3	4
- w tym specjalne	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Średnie ogólnokształcące	13	0	1	2	6	2	2	4	0	1	0	0	1	2
- w tym specjalne	2	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Zasadnicze zawodowe	65	4	11	7	6	10	27	10	1	0	0	0	4	5
- w tym specjalne	2	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0
Gimnazjalne	4	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0
- w tym specjalne	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Podstawowe i podstawowe nieukończone	51	0	2	2	8	5	34	7	0	1	0	1	1	4
- w tym specjalne	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
ogółem	173	5	20	14	33	27	74	39	1	4	0	4	12	18

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyślu

Tabela nr 11. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP na koniec 2016 roku z uwzględnieniem płci i wieku.

		Niepełnosprawni bezrobotni ogółem	Z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach					Niepełnosprawni poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu ogółem	Z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach						
			do 1	1-3	3-6	6-12	12-24		pow. 24	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24
Ogółem		198	8	23	26	33	31	77	42	7	3	1	2	12	17
Płeć	Mężczyźni	108	5	15	15	18	15	40	24	3	0	1	1	7	12
	Kobiety	90	3	8	11	15	16	37	18	4	3	0	1	5	5
Osoby bez kwalifikacji		62	1	7	6	8	10	30	1	0	0	0	0	0	1
Wiek	18-24	18	2	4	5	2	2	3	2	0	1	0	1	0	0
	25-29	23	2	5	3	7	1	5	2	0	0	0	0	2	0
	30-39	34	1	4	5	4	6	14	18	3	1	0	0	7	7
	40-44	27	0	1	3	6	2	15	4	1	0	1	0	0	2
	45-49	25	1	3	2	3	9	7	2	0	0	0	0	0	2
	50-54	24	1	3	3	4	2	11	6	1	0	0	1	1	0
	55-59	27	0	2	2	5	6	12	5	2	1	0	0	0	2
	60+	20	1	1	3	2	3	10	3	0	0	0	0	2	1
Stopień niepełnosprawności	Znaczny	5	0	0	1	1	0	3	9	1	0	0	1	3	4
	Umiarkowany	69	6	12	9	13	7	22	29	5	3	1	1	8	11
	Lekki	124	2	11	16	19	24	52	4	1	0	0	0	1	2

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyślu

Tabela nr 12. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP na koniec 2017 roku z uwzględnieniem płci i wieku.

		Niepełnosprawni bezrobotni ogółem	Z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach					Niepełnosprawni poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu ogółem	Z tego wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach						
			do 1	1-3	3-6	6-12	12-24		pow. 24	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24
Ogółem		166	5	18	14	31	25	73	38	1	4	0	4	11	18
Płeć	Mężczyźni	95	4	13	7	17	15	39	21	0	2	0	3	3	13
	Kobiety	71	1	5	7	14	10	34	17	1	2	0	1	8	5
Osoby bez kwalifikacji		48	0	1	2	8	7	30	2	0	0	0	1	1	0
Wiek	18-24	18	1	3	4	6	1	3	0	0	0	0	0	0	0
	25-29	16	0	2	2	2	6	4	2	0	0	0	1	0	1
	30-39	27	0	4	2	4	5	12	13	0	3	0	0	3	7
	40-44	24	1	3	3	3	2	12	6	1	0	0	1	2	2
	45-49	19	1	1	2	3	0	12	3	0	0	0	0	1	2
	50-54	18	2	1	1	2	3	9	5	0	1	0	1	2	1
	55-59	35	0	3	0	9	8	15	6	0	0	0	0	2	4
	60+	9	0	1	0	2	0	6	3	0	0	0	1	1	1
Stopień niepełnosprawności	Znaczny	9	0	0	0	2	2	5	7	0	0	0	0	2	5
	Umiarkowany	62	2	11	7	13	12	17	30	1	4	0	4	9	12
	Lekki	95	3	7	7	16	11	51	1	0	0	0	0	0	1

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyślu

Z powyższych danych wynika, iż w ewidencji osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w Przemyślu na koniec 2016 r. i 2017 r. dominowały osoby bezrobotne z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności lekkim.

W 2016r. w grupie 198 osób niepełnosprawnych bezrobotnych tylko 13 osób posiadało wykształcenie wyższe, przeważały osoby z wykształceniem podstawowym i nieukończonym podstawowym 66 osób oraz z zasadniczym zawodowym 62 osoby. Wykształcenie policealne i średnie zawodowe miało 38 osób, natomiast 15 osób średnie ogólnokształcące. W 2017r. w grupie 166 niepełnosprawnych bezrobotnych 13 osób posiadało wykształcenie wyższe, przeważały osoby z wykształceniem zawodowym 65 osób, z kolei z podstawowym i nieukończonym podstawowym 51 osób. Wykształcenie policealne i średnie zawodowe miało 20 osób, natomiast 13 osób średnie ogólnokształcące

W 2017 r. liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne spadła z 198 w 2016 r. do 166, w obu przypadkach przeważają mężczyźni. Najliczniejszą grupą były osoby w przedziale wiekowym 55-59 lat w 2017 roku, oraz w przedziale wiekowym 30-39 lat w 2016 roku.

3. REALIZOWANE DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PRZEMYSKIM

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu działając na rzecz osób niepełnosprawnych realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej, natomiast działania z zakresu rehabilitacji zawodowej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Przemyślu.

Do głównych form rehabilitacji społecznej należy uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych oraz uczestnictwo w terapii zajęciowej prowadzonej w WTZ. Dodatkowo osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o dofinansowanie m.in. kosztów likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się, technicznych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz udziału w imprezach o charakterze sportowym, kulturalnym, turystycznym i rekreacyjnym. Osoby niepełnosprawne mogą również ubiegać się o dofinansowanie usług tłumacza języka migowego.

3.1. REHABILITACJA SPOŁECZNA

Rehabilitacja społeczna jest procesem, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcie i utrzymanie optymalnego poziomu funkcjonowania, a także uczestnictwa w życiu społecznym. Do podstawowych form rehabilitacji społecznej należy uczestnictwo osób niepełnosprawnych w warsztatach terapii zajęciowej oraz turnusach rehabilitacyjnych. Ponadto ze względu na to, że osoby niepełnosprawne nie mogą korzystać w pełni z życia społecznego z powodu istniejących barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez likwidację w/w barier, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej.

W latach 2016-2018 kontynuował swoją działalność Warsztat Terapii Zajęciowej w Korytnikach prowadzony przez Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Przemyślu zgodnie z zawartą w 2003 r. umową z Powiatem Przemyskim. W grudniu 2016 r. na wniosek PTWzK, za zgodą Zarządu Powiatu Przemyskiego zwiększono liczbę uczestników Warsztatu w Korytnikach o 5 osób niepełnosprawnych. Liczba uczestników Warsztatu na dzień 31 grudnia 2016r. wynosiła 65 osób niepełnosprawnych, w tym z terenu Powiatu Przemyskiego 41 osób oraz z terenu Miasta Przemyśl 24 osoby. Liczba uczestników Warsztatu na dzień 31 grudnia 2017r. wynosiła 65 osób niepełnosprawnych, w tym z terenu Powiatu Przemyskiego 40 osób oraz z terenu Miasta Przemyśl 25 osób. Zajęcia terapeutyczne prowadzone są w 13 pracowniach.

Na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej t.j. dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się, technicznych, zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, a także dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych oraz udział osób niepełnosprawnych w imprezach kulturowych, sportowych, rekreacyjnych otrzymywane są rokrocznie z środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Ilość wniosków rokrocznie wzrasta. W większości wnioski składane dotyczą zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, oraz uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym.

W 2016 r. do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu wpłynęło łącznie 762 wnioski o dofinansowanie ze środków PFRON, z czego zrealizowano 706 na łączną kwotę 668.270 zł, zaś w 2017 r. wpłynęło 724 wnioski z czego zrealizowano 609 na łączną kwotę 748.388 zł.

Tabela nr 13. Realizacja zadań przez PCPR dofinansowanych ze środków PFRON.

Nazwa zadania		2016		2017	
		Liczba wnioskodawców, którym udzielono dofinansowania	Kwota	Liczba wnioskodawców, którym udzielono dofinansowania	Kwota
Dofinansowanie likwidacji barier dla osób dorosłych	architektonicznych	34	149 741 zł	32	150 590 zł
	w komunikowaniu się	18	19 838 zł	8	8 000 zł
	technicznych	20	47 249 zł	27	80 174 zł
Dofinansowanie likwidacji barier dla dzieci i młodzieży	architektonicznych	1	3 941,18 zł	2	14.800,18 zł
	w komunikowaniu się	6	6 000 zł	3	3 000 zł
	technicznych	13	6 575 zł	1	2 000 zł
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób niepełnosprawnych	dorosłych	6	1 900 zł	7	4 564 zł
	dzieci i młodzież	3	748 zł	1	194 zł
Dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane dla osób niepełnosprawnych	dorosłych	343	207 216 zł	348	222 939 zł
	dzieci i młodzież	70	50 558 zł	62	66 347 zł
Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych: dla osób niepełnosprawnych	dorosłych	85	77 192 zł	74	86 132 zł
	dzieci i młodzież	39	38 120 zł	65	68 850 zł
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych	dorosłych	205	21 798 zł	181	22 648 zł
	dzieci i młodzież	106	7 614 zł	68	8 023 zł

3.2. REHABILITACJA ZAWODOWA

Rehabilitacja zawodowa stawia za cel przygotowanie osoby niepełnosprawnej do pracy, zgodnie z jej możliwościami psychofizycznymi i kwalifikacjami zawodowymi. Głównym zadaniem rehabilitacji zawodowej jest zwiększenie kwalifikacji osób niepełnosprawnych, podnoszenie ich zdolności do pracy, stwarzanie im możliwości pracy, przewyższenie dyskryminacji w zatrudnieniu. Programy realizowane w ramach rehabilitacji zawodowej zapewnią możliwość podjęcia stażu zawodowego, szkolenia zawodowego, selektywnego zatrudnienia na otwartym rynku pracy lub w zakładach pracy chronionej. Sukces rehabilitacji zawodowej ściśle wiąże się z sukcesem zawodowym w przystosowaniu osoby niepełnosprawnej do pracy. Ważne jest bowiem nie tylko to, żeby człowiek niepełnosprawny został zatrudniony w odpowiednio dostosowanej pracy, lecz także, aby jego funkcjonowanie i skutki tego funkcjonowania w środowisku były zauważalne, znaczące, wartościowe i wymierne. Ważne jest by osoba niepełnosprawna była w pracy przydatna i z niej zadowolona oraz by praca zaspokajała potrzeby i nadzieje, jakie z nią wiąże.

Z informacji PUP w Przemysłu wynika, że lokalny rynek pracy charakteryzuje się niską podażą miejsc pracy. Większość pracodawców to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, głównie handlową. W roku 2016 liczba miejsc pracy w dyspozycji PUP dla osób niepełnosprawnych z Powiatu Przemyskiego wynosiła 8, natomiast w roku 2017 wynosiła 12.

Głównym problemem działających podmiotów gospodarczych jest brak perspektyw rozwojowych, a co za tym idzie brak możliwości tworzenia nowych miejsc pracy. Na istniejących stanowiskach występuje duża rotacja osób zatrudnianych.

Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Przemysłu to osoby bezrobotne, bez źródeł utrzymania oraz osoby poszukujące pracy, posiadające świadczenia rentowe lub stałe zasiłki, a z uwagi na ograniczenia wynikające z niepełnosprawności, mające minimalne szanse na lokalnym rynku pracy w konkurencji z populacją pełnosprawnych osób bezrobotnych.

Ta specyficzna grupa osób charakteryzuje się niskim poziomem wykształcenia, niską mobilnością zawodową i dominacją osób w wieku produkcyjnym. Niepokojącym zjawiskiem o negatywnych skutkach społecznych jest wysoki procent osób, które już dłuższy czas

poszukują zatrudnienia. Przedłużająca się bezczynność zawodowa zmniejsza szansę ich ponownego zatrudnienia i w konsekwencji osłabia intensywność poszukiwania pracy.

Wszelkie działania na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych skupiać się będą na ocenie ich potencjału (możliwościach i zdolnościach).

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia, oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych realizowany przez PUP w Przemyślu zakłada, iż uczestnikami programu będą osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie Powiatu Przemyskiego zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Przemyślu.

Proces rehabilitacji, będzie polegał na świadczeniu takich usług jak: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia zawodowe, staże oraz zatrudnienie mające na celu zabezpieczenie odpowiedniej pracy, pomimo wielu ograniczeń wynikających z niepełnosprawności.

Powiatowy Urząd Pracy w Przemyślu udzieli pomocy niepełnosprawnym poprzez przygotowanie indywidualnych planów działania które będą dostosowane do indywidualnych potrzeb niepełnosprawnych osób bezrobotnych.

Do działań na rzecz bezrobotnych i poszukujących pracy osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy należą:

1. Działania o charakterze aktywizacyjno-wspomagającym:

- poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa,
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy,
- szkolenia zawodowe,
- staże,
- prace społeczno-użyteczne.
- współpraca na rzecz niepełnosprawnych z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i organizacjami pożytku publicznego.

2. Działania o charakterze zatrudnienia :

- pozyskiwanie i upowszechnienie wolnych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, w tym informacji o programach, projektach realizowanych przez inne instytucje,
- kierowanie osób niepełnosprawnych na wolne oferty pracy zgłaszane do PUP,
- kierowanie osób niepełnosprawnych do zatrudnienia na wolnych miejscach pracy subsydiowanej, m.in.: prace interwencyjne, roboty publiczne, doposażenie stanowisk pracy,

- udzielanie środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- udzielanie środków pracodawcy na tworzenie nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych (doposażenie stanowisk pracy),
- dofinansowanie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.

3. Działania o charakterze informacyjnym :

- propagowanie wśród pracodawców tworzenia miejsc pracy dla niepełnosprawnych,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Działania te finansowane będą m.in. ze środków Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Europejskiego Funduszu Społecznego.

3.3. DODATKOWE PROGRAMY NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom środowisk osób niepełnosprawnych Powiat Przemyski przystępuje do realizacji dodatkowych programów PFRON mających na celu zwiększenie możliwości udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym w tym poprzez m.im: likwidację barier architektonicznych w urzędach, placówkach edukacyjnych, SDS oraz transportowych, tworzenie spółdzielni socjalnych oraz tworzenie WTZ w ramach ogłoszonego przez Zarząd PFRON Programu wyrównywania różnic między regionami.

Od 2016 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyśle realizuje „ Program wyrównywania różnic między regionami III”, który w 2019 r. obejmuje następujące formy wsparcia:

1. obszar B - likwidację barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszanie się i komunikację, skierowany do powiatów lub podmiotów które prowadzą w/w placówki,
2. obszar C- tworzenie spółdzielni socjalnych osób prywatnych, skierowany do gmin, powiatów i organizacji pozarządowych,
3. obszar D – likwidację barier transportowych, skierowany do jednostek prowadzących warsztaty terapii zajęciowej oraz placówek służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych prowadzonych przez gminy, powiaty i organizacje pozarządowe,

4. obszar E – dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych, skierowany do gmin, powiatów i organizacji pozarządowych,
5. obszar F – tworzenie warsztatów terapii zajęciowej, skierowany do jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych,
6. obszar G – skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, skierowany do powiatów.

W 2012 r. Powiat Przemyski przystąpił do udziału w pilotażowym programie p.n. „Aktywny Samorząd”, którego realizatorem jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyśle. Głównym celem programu jest wyeliminowanie bądź zmniejszenie barier uniemożliwiających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Formy i zakres pomocy udzielanej w ramach programu obejmuje n/w formy wsparcia:

- likwidację barier transportowych poprzez dofinansowanie zakupu oprzyrządowania do samochodu, pomoc w uzyskaniu prawa jazdy,
- likwidację barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym poprzez dofinansowanie zakupu sprzętu elektronicznego, szkoleń w zakresie obsługi sprzętu,
- likwidację barier w poruszaniu się poprzez pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka o napędzie elektrycznym, skutera inwalidzkiego i protezy, pomoc w zakupie protezy oraz skutera ,
- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej
- dofinansowanie kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym poprzez zwrot kosztów czesnego , wypłata dodatku na pokrycie kosztów kształcenia.

W 2016 roku w ramach realizacji programu „Aktywny Samorząd” zawarto w ramach Modułu I 18 umów na kwotę 79 911,25 zł, natomiast w ramach Modułu II 83 umowy na kwotę 129 026,75 zł

W roku 2017 zawarto w ramach Modułu I 19 umów na łączną kwotę 73.925 zł, natomiast w ramach Modułu II 88 umów na kwotę 119,363zł.

4. ANALIZA SWOT

Diagnozę sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Przemyskiego dokonano w oparciu o analizę SWOT. Jest to metoda identyfikacji słabych i silnych stron w działaniach, jakie się podejmuje na rzecz osób niepełnosprawnych i zawiera cztery grupy czynników:

- mocne strony – są to uwarunkowania wewnętrzne, które odpowiednio wykorzystane sprzyjają rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych,
- słabe strony – uwarunkowania wewnętrzne, których niewyeliminowanie będzie utrudniać rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych,
- szanse – uwarunkowania zewnętrzne o pozytywnym wpływie na realizację celów programu,
- zagrożenia – uwarunkowania zewnętrzne o negatywnym wpływie na realizację celów programu.

Mocne strony :

1. udział w realizacji programów na rzecz osób niepełnosprawnych,
2. funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
3. funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej,
4. wyspecjalizowana i zaangażowana kadra pracowników,
5. zróżnicowanie form pomocy,
6. właściwa baza lokalowa,
7. podejmowanie działań w celu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych,
8. otwartość na nowe przedsięwzięcia i pomysły,
9. pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
10. współpraca z organizacjami pozarządowymi,
11. właściwy przepływ informacji między instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
12. rozwinięta sieć instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Słabe strony:

1. występowanie barier urbanistycznych i funkcjonalnych w budynkach użyteczności publicznej,
2. istniejące stereotypy postrzegania niepełnosprawności wśród społeczeństwa,
3. niewystarczające środki finansowe na działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
4. niska aktywność na rynku pracy bezrobotnych osób niepełnosprawnych,
5. ograniczona liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
6. brak zakładu aktywności zawodowej,
7. mała ilość zakładów pracy chronionej,
8. niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych,
9. niska wiedza osób niepełnosprawnych na temat swoich uprawnień.

Szanse:

1. możliwość podejmowania nowych działań na rzecz osób niepełnosprawnych w ramach wdrażanych programów zewnętrznych,
2. podnoszenie świadomości społecznej w zakresie integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem,
3. możliwości pozyskania środków finansowych w tym z Unii Europejskiej,
4. współpraca z sektorem pozarządowym w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym,
5. zwiększony dostęp do informacji,
6. funkcjonowanie Środowiskowych Domów Samopomocy oraz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego.

Zagrożenia:

1. rosnąca liczba osób niepełnosprawnych,
2. brak możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
3. wysoka stopa bezrobocia,
4. niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych ograniczający możliwości zatrudnienia,
5. zjawisko wypalenia zawodowego osób udzielających wsparcia.

5. CEL GŁÓWNY I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Głównym celem Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2019-2023 jest wyrównanie szans życiowych oraz umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz przestrzegania praw tych osób.

Ze względu na potrzeby osób niepełnosprawnych istnieje konieczność:

- zapewnienia wsparcia dla osób niepełnosprawnych w tym m.in. poradnictwa rodzinnego, prawnego oraz psychologicznego,
- rozpowszechniania informacji dotyczących zakresu udzielania pomocy osobom niepełnosprawnym przez lokalne podmioty,
- podjęcia działań informacyjnych i edukacyjnych dotyczących praw osób niepełnosprawnych,
- realizacja zadań na rzecz osób niepełnosprawnych w tym przystępowanie do dodatkowych programów.

Działanie	Czas realizacji	Jednostka realizująca i współpracująca	Wskaźniki realizacji	Źródła finansowania
Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej	Działania ciągłe	Starostwo Powiatowe, PCPR, urzędy gmin	Liczba obiektów przystosowanych, liczba dostosowanych mieszkań indywidualnych	W miarę otrzymywanych środków PFRON, środków własnych, dotacji
Likwidacja barier w komunikowaniu się i technicznych	Działania ciągłe	PCPR	Liczba dofinansowanych wniosków	W miarę otrzymywanych środków PFRON,

Likwidacja barier transportowych	w okresie trwania realizacji programu	PCPR, urzędy gmin	Liczba dofinansowanych wniosków	W miarę otrzymywanych środków PFRON,
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	Działania ciągłe	PCPR	Liczba dofinansowanych wniosków	W miarę otrzymywanych środków PFRON,
Dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych dla osób niepełnosprawnych	Działania ciągłe	PCPR, organizacje pozarządowe	Liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w imprezie	W miarę otrzymywanych środków PFRON,
Dofinansowanie udziału w turnusie rehabilitacyjnym	Działania ciągłe	PCPR	Liczba dofinansowanych wniosków	W miarę otrzymywanych środków PFRON
Dofinansowanie kosztów działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej	Działania ciągłe	PCPR, organizacje pozarządowe	Liczba warsztatów, liczba uczestników	W miarę otrzymywanych środków PFRON, środków w własnych, dotacji
Pomoc w tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	Działania ciągłe	PUP, pracodawcy	Liczba utworzonych miejsc pracy, liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych	W miarę otrzymywanych środków PFRON i Funduszu Pracy
Udzielanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne	Działania ciągłe	PUP	Liczba udzielonych środków	W miarę otrzymywanych środków PFRON i Funduszu Pracy

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych	Działania ciągłe	PUP	Liczba uczestników szkoleń zawodowych	W miarę otrzymywanych środków PFRON i Funduszu Pracy
Udział w pilotażowym programie „Aktywny Samorząd”	w okresie trwania realizacji programu	PCPR	Liczba dofinansowanych wniosków	W miarę otrzymywanych środków PFRON
Udział w Programie Wyrównywanie Różnic między Regionami	W okresie trwania realizacji programu	Starostwo Powiatowe, PCPR, urzędy gmin	Liczba dofinansowanych wniosków	W miarę otrzymanych środków PFRON
Udział w realizacji programów na rzecz osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków zewnętrznych	w okresie trwania realizacji programu	PCPR, PUP, inne jednostki organizacyjne	Liczba programów, liczba uczestników	Środki własne, zewnętrzne, dotacje

6. MIEJSCE I CZAS TRWANIA PROGRAMU

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych realizowany będzie w latach 2019-2023 na terenie Powiatu Przemyskiego. Zadania zaplanowane do realizacji będą wdrażane w formie ciągłej.

7. REALIZATORZY PROGRAMU

Głównymi realizatorami programu są:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyśle,
- Powiatowy Urząd Pracy w Przemyśle,

- inne podmioty realizujące działania na rzecz osób niepełnosprawnych w tym organizacje pozarządowe przy współpracy z pracodawcami, gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, urzędami gmin z terenu Powiatu Przemyskiego, jednostkami szkolącymi.

Źródłami finansowania będą:

- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Funduszu Pracy,
- środki budżetu Powiatu Przemyskiego,
- środki zewnętrzne: t.j. dotacje, środki z Europejskiego Funduszu Społecznego

8. MONITORING I EWALUACJA

Monitorowanie Programu będzie prowadzone w systemie rocznych sprawozdań sporządzanych m.in. na potrzeby PFRON.

Ewaluacje programu prowadzi będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyśle w oparciu o informacje uzyskane od pozostałych realizatorów Programu. Informacje o realizacji Programu będą składane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyśle, a z zakresu rehabilitacji zawodowej przez Powiatowy Urząd Pracy w Przemyśle w okresach rocznych.

9. PODSUMOWANIE

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych na lata 2019 – 2023 jest dokumentem zawierającym zadania jakie są i będą realizowane w przyszłości na rzecz lokalnego środowiska osób niepełnosprawnych. Program wytycza systematyczne i planowe działania na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w Powiecie Przemyskim.

Skuteczność podejmowanych działań zależy od wielu czynników, zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych.

Realizacja zadań nakreślonych programem przyczyni się do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie poprzez poprawę jakości ich życia.

Opisane w Programie działania będą realizowane w oparciu o otrzymywanie środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy oraz z innych źródeł zewnętrznych.

SPIS TABELI

Tabela nr 1. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w 2016 roku.....	7
Tabela nr 2. Liczba ludności w Powiecie Przemyskim w 2017 roku.....	7
Tabela nr 3. Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z gminnych ośrodków pomocy społecznej w 2016 r.....	9
Tabela nr 4. Liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z gminnych ośrodków pomocy społecznej w 2017 r.....	10
Tabela nr 5. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku, płci osób przed 16 rokiem życia w 2016 r.....	11
Tabela nr 6. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, wieku, płci osób przed 16 rokiem życia w 2017 r.....	12
Tabela nr 7. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, stopni niepełnosprawności wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia osób powyżej 16 roku życia w 2016 r.....	14
Tabela nr 8. Liczba wydanych orzeczeń wg przyczyny niepełnosprawności, stopni niepełnosprawności wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia osób powyżej 16 roku życia w 2017 r.....	15
Tabela nr 9. Osoby niepełnosprawne figurujące w ewidencji PUP na koniec 2016 roku z uwzględnieniem wykształcenia, okresu pozostawania bez pracy	18
Tabela nr 10. Osoby niepełnosprawne figurujące w ewidencji PUP na koniec 2017 roku z uwzględnieniem wykształcenia, okresu pozostawania bez pracy	19
Tabela nr 11. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP na koniec 2016 r. z uwzględnieniem płci i wieku.....	20
Tabela nr 12. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP na koniec 2017 r. z uwzględnieniem płci i wieku.....	21
Tabela nr 13. Realizacja zadań przez PCPR dofinansowanych ze środków PFRON.....	24